

Euroopa Ülemkogu

Brüssel, 15. detsember 2023
(OR. en)

EUCO 20/23

CO EUR 16
CONCL 6

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu kohtumine (14. ja 15. detsember 2023) – Järeldused

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

I. UKRAINA

1. Euroopa Ülemkogu kordab, et ta mõistab resoluutselt hukka Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu, mis on ilmne ÜRO põhikirja rikkumine, ning kinnitab taas, et Euroopa Liit toetab vankumatult Ukraina sõltumatust, suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning tema võõrandamatut õigust kaitsta end Venemaa agressiooni vastu.
2. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde oma eelmisi järeldusi ning kinnitab Euroopa Liidu vankumatut pühendumust jätkata Ukrainale ja Ukraina rahvale tugeva poliitilise, finants-, majandusliku, humanitaar-, sõjalise ja diplomaatilise abi andmist nii kaua kui vaja.
3. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid jätkavad Ukraina pakiliste sõjaliste ja kaitsevajaduste käsitlemist. Eelkõige rõhutab Euroopa Ülemkogu, kui oluline on Ukraina jaoks õigeaegne, prognoositav ja pidev sõjaline abi, eeskätt Euroopa rahutagamisrahastu ja ELi sõjalise abi missiooni, samuti liikmesriikide otsese kahepoolse abi kaudu. Euroopa Ülemkogu rõhutab tungivat vajadust kiirendada rakettide ja laskemoona tarnimist, eelkõige miljoni suurtükimürsu algatuse raames, ning anda Ukrainale rohkem õhutorjesüsteeme.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles intensiivistama tööd seoses Euroopa rahutagamisrahastu reformimise ja selle rahastamise edasise suurendamisega, tuginedes kõrge esindaja ettepanekule.

Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on jätkuvalt pühendunud sellele, et anda pikas perspektiivis ja koos partneritega panus Ukraina ees võetud julgeolekualaste kohustuste täitmisse, mis aitab Ukrainal end kaitsta, seista vastu destabiliseerimiskatsetele ja hoida ära agressiooniakte tulevikus. Tulenevalt kõrge esindaja aruandest arutas Euroopa Ülemkogu ELi tulevasei julgeolekualaseid kohustusi Ukraina ees. Ülemkogu kutsub kõrget esindajat ja liikmesriike üles jätkama tööd nõukogus. Euroopa Ülemkogu jätkab selle teema käsitlemist.

Sõjalise abi andmisel ja julgeolekualaste kohustuste võtmisel austatakse täielikult teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ning võetakse arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve.

4. Pidades silmas Venemaa jätkuvaid rünnakuid Ukraina tsiviil- ja elutähtsa taristu vastu, intensiivistavad Euroopa Liit ja selle liikmesriigid Ukrainale täiendava humanitaar- ja elanikkonnakaitseabi andmist ning abi andmist selleks, et tagada riigi energiasektori vastupanuvõime kogu talveperioodil. Lisaks jääb Euroopa Liit endiselt kindlaks kohustusele toetada rahvusvaheliste partneritega koordineerides Ukraina taastamist, taastumist ja ülesehitamist, kaasa arvatud demineerimisprotsessi ja psühhosotsiaalset rehabilitatsiooni.
5. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid jätkavad intensiivset ülemaailmset suhtlust ning koostööd Ukraina ja partneritega kõigist maailma piirkondadest, et tagada võimalikult laialdane rahvusvaheline toetus kõikehõlmavale, õiglasele ja püsivale rahule ning Ukraina rahuvalemi peamistele põhimõtetele ja eesmärkidele seoses tulevase ülemaailmse rahutippkohtumisega.
6. Euroopa Ülemkogu kordab oma üleskutset teha partneritega koordineerides otsustavaid edusamme seoses küsimusega, kuidas saaks eraõiguslike üksuste hoitavaid, Venemaa tõkestatud varadest otseselt saadud erakorralisi tulusid suunata Ukraina ning riigi taastumise ja ülesehitamise toetamiseks vastavalt kohaldatavatele lepingulistele kohustustele ning kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega. Sellega seoses võtab ülemkogu teadmiseks Venemaa tõkestatud varadest saadud erakorralisi tulusid käsitlevad hiljutised ettepanekud.

7. Venemaa ja tema juhtkond tuleb Ukraina-vastase agressioonisõja pidamise ja muude rahvusvahelise õiguse kohaselt raskeimate kuritegude ning tema sõja põhjustatud tohutu kahju eest täielikult vastutusele võtta. Euroopa Ülemkogu innustab tegema täiendavaid jõupingutusi, sealhulgas tuumikrühmas, et luua selline kohus Ukraina-vastaste agressioonikuritegude eest vastutusele võtmiseks, millel oleks kõige laiapõhjalisem piirkondadevaheline toetus ja legitiimsus, ning töötada välja tulevane hüvitamismehhanism; ülemkogu kordab oma toetust Euroopa Nõukogu loodud Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastase agressiooni tekitatud kahjude registrile kui esimesele konkreetsele sammule selles suunas. Samuti kutsub ülemkogu kõiki riike üles kiiresti allkirjastama ja ratifitseerima genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude, sõjakuritegude ja muude rahvusvaheliste kuritegude uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel tehtavat rahvusvahelist koostööd käsitleva Ljubljana-Haagi konventsiooni. Euroopa Ülemkogu kordab ka oma toetust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tööle ning mõistab hukka Venemaa jätkuvad katsed õõnestada kohtu rahvusvahelisi volitusi ja toimimist.
8. Euroopa Ülemkogu kordab oma tungivat üleskutset Venemaale ja Valgevenele tagada viivitamata kõigi ebaseaduslikult väljasaadetud ja ümberasustatud Ukraina laste ja muude tsiviilisikute turvaline tagasipöördumine Ukrainasse.
9. Euroopa Liit on kindlalt otsustanud tihedas koostöös partnerite ja liitlastega veelgi nõrgendada Venemaa võimet agressioonisõda pidada, muu hulgas sanktsioone veelgi tugevdades ning sanktsioonide täieliku ja tõhusa rakendamise ning nendest kõrvalehoidmise ennetamise abil, eelkõige suure riskiga kaupade puhul. Euroopa Ülemkogu tervitab 12. sanktsioonipaketi vastuvõtmist. Samuti tervitab ülemkogu liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude ja karistuste määratlemist käsitleva direktiivi osas saavutatud kokkulepet. Euroopa Ülemkogu mõistab hukka Iraani, Valgevene ja KRDV jätkuva sõjalise toetuse Venemaa agressioonisõjale. Samuti kutsub ülemkogu kõiki riike tungivalt üles mitte andma materiaalselt või muud toetust Venemaa agressioonisõjale. Euroopa Liit jätkab oma intensiivset koostööd partneritega, et võidelda sõjaga seotud Venemaa valenarratiivide ja desinformatsiooni vastu.

10. Euroopa Ülemkogu rõhutab julgeoleku ja stabiilsuse tähtsust Mustal merel. On äärmiselt oluline, et Ukraina teraviljaeksport oleks kestlik ja jõuaks maailmaturule. Euroopa Ülemkogu toetab kõiki jõupingutusi, millega hõlbustatakse Ukraina teravilja ja muude põllumajandustoodete eksporti kõige enam abi vajavatesse riikidesse, eelkõige Aafrikas ja Lähis-Idas. Euroopa Ülemkogu rõhutab samuti ELi solidaarsuskoridoride täieliku potentsiaali ärakasutamise tähtsust ning kutsub komisjoni üles kiirendama koostööd liikmesriikidega, et teha ettepanekuid uute meetmete kohta eesmärgiga arendada edasi solidaarsuskoridoride suutlikkust kõikidel tarneteedel.
11. Euroopa Liit jätkab Moldova Vabariigi ja Gruusia toetamist Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tulenevalt nende riikide ees seisvate probleemide lahendamisel.

II. LÄHIS-IDA

12. Euroopa Ülemkogu pidas Lähis-Ida teemal põhjaliku strateegilise mõttevahetuse.

III. LAIENEMINE JA REFORMID

13. Tuletades meelde Granada deklaratsiooni, rõhutab Euroopa Ülemkogu, et laienemine on geostrateegiline investeering rahusse, julgeolekusse, stabiilsusesse ja heaolusse. Laienemine aitab parandada Euroopa kodanike majanduslikke ja sotsiaalseid tingimusi, vähendades riikidevahelisi erinevusi, ning see peab edendama väärtuseid, millele liit on rajatud. Liidu edasiseks laienemiseks peavad olema ühinemise ajal valmis nii tulevased liikmesriigid kui ka EL. Töö mõlemal suunal peaks käima paralleelselt. Liiduga ühineda soovijad peavad suurendama oma reformipüüdlusi, eelkõige õigusriigi valdkonnas, kooskõlas tulemustel rajaneva ühinemisprotsessiga ning ELi toetusel. Samal ajal peab liit tegema vajalikud sisemised ettevalmistused ja reformid, määrates kindlaks liidu pikaajalised eesmärgid ja nende saavutamise viisid ning käsitledes põhiküsimusi, mis on seotud liidu prioriteetide ja poliitikaga ning tema suutlikkusega tegutseda. See muudab ELi tugevamaks ja suurendab Euroopa suveräänsust.

14. Euroopa Ülemkogu kinnitab nõukogu 12. detsembri 2023. aasta järeldused laienemise kohta. Tuginedes komisjoni 8. novembri 2023. aasta laienemispaketile, teeb Euroopa Ülemkogu järgmised otsused:

Ukraina ja Moldova Vabariik

15. Euroopa Ülemkogu otsustab alustada ühinemisläbirääkimisi Ukraina ja Moldova Vabariigiga.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles võtma vastavad läbirääkimisraamistikud vastu kohe, kui komisjoni 8. novembri 2023. aasta vastavates soovitusetes esitatud asjakohased meetmed on võetud.

Gruusia

16. Samuti otsustab Euroopa Ülemkogu anda Gruusiale kandidaatriigi staatuse, eeldusel et komisjoni 8. novembri 2023. aasta soovitusetes esitatud asjakohased meetmed on võetud.

Bosnia ja Hertsegoviina

17. Euroopa Ülemkogu alustab läbirääkimisi Bosnia ja Hertsegoviina ühinemise üle kohe, kui on saavutatud vajalik vastavus liikmesuse kriteeriumidele.

Ülemkogu palub komisjonil anda nõukogule aru edusammudest hiljemalt 2024. aasta märtsis, eesmärgiga jõuda otsuseni.

Põhja-Makedoonia

18. Euroopa Liit on valmis viima lõpule Põhja-Makedooniaga peetavate ühinemisläbirääkimiste avaetapi kohe, kui riik on täitnud kooskõlas oma sisemenetlustega oma kohustuse viia lõpule nõukogu 18. juuli 2022. aasta järeldustes osutatud põhiseadusemuudatused. Euroopa Ülemkogu kutsub Põhja-Makedooniat üles kiirendama nende muudatuste täideviimist.

Lääne-Balkani partnerid

19. Kinnitades taas oma täielikku ja kindlameelset pühendumust Lääne-Balkani partnerite väljavaatele saada ELi liikmeks, kutsub Euroopa Ülemkogu üles nende ühinemisprotsessi kiirendama.
20. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks komisjoni teatise Lääne-Balkani uue majanduskasvu kava kohta, mille eesmärk on kiirendada rangete tingimuste alusel sotsiaal-majanduslikku lähenemist Lääne-Balkani partnerite ja Euroopa Liidu vahel ning milles innustatakse piirkonda kiirendama ELiga seotud reforme ja ühise piirkondliku turu kaudu piirkondlikku majandusintegratsiooni vastavalt ELi normidele ja nõuetele.
21. Euroopa Ülemkogu on jätkuvalt pühendunud sellele, et edendada laienemisprotsessi ajal Euroopa Liidu ja piirkonna järkjärgulist lõimimist tagasipöörataval ja tulemuspõhisel viisil.

Reformid

22. Liidu laienedes on eduka Euroopa integratsiooni jaoks vaja, et liidu poliitika oleks tulevikukindel ja seda rahastataks kestlikul viisil, tuginedes väärtustele, millele liit on rajatud, ning et ELi institutsioonid toimiksid jätkuvalt tõhusalt.
23. Euroopa Ülemkogu arutab sisereforme oma eelseisvatel kohtumistel, eesmärgiga võtta 2024. aasta suveks vastu järeldused tulevase töö tegevuskava kohta.

IV. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2021–2027

24. Euroopa Ülemkogu arutas dokumendis EUCO 23/23 esitatud mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) muutmist, mida toetasid kindlalt 26 riigipead ja valitsusjuhti. Euroopa Ülemkogu pöördub selle küsimuse juurde tagasi järgmise aasta alguses.

V. JULGEOLEK JA KAITSE

25. Ülemaailmse ebastabiilsuse, strateegilise konkurentsi ja julgeolekuohtude kontekstis rõhutab Euroopa Ülemkogu, kui oluline on tugevdada Euroopa julgeolekut ja kaitset, et saavutada ambitsioonikas geopoliitiline liit. Liit peab võtma suurema vastutuse oma julgeoleku ja kaitse eest, jätkama strateegilist tegevussuunda ning suurendama oma iseseisva tegutsemise suutlikkust.
26. Olles teinud kokkuvõtte oma varasemate järelduste, Versailles' deklaratsiooni ja strateegilise kompassi rakendamiseks tehtud tööst, rõhutab Euroopa Ülemkogu vajadust pingutada rohkem selle nimel, et täita liidu eesmärgid seoses kaitsevalmiduse parandamisega ja üheskoos kaitsekulutuste suurendamisega, sealhulgas kaitseinvesteeringute ja võimearenduse tõhustamisega, ning et saavutada tõhus ja integreeritud kaitsevaldkonna turg. Eelkõige teeb Euroopa Ülemkogu järgmist:
- a) kutsub üles rakendama kiiremas korras olemasolevad meetmed, et hõlbustada ja koordineerida ühishankeid ning suurendada Euroopa kaitsetööstuse koostegutsemisvõimet ja tootmisvõimsust, et täiendada liikmesriikide varusid, pidades eelkõige silmas Ukrainale antavat toetust;
 - b) kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles esitama koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga kiiresti Euroopa kaitsetööstuse strateegia (EDIS), sealhulgas ettepaneku Euroopa kaitseinvesteeringute programmi (EDIP) kohta, pidades silmas vajadust tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi, sealhulgas VKEsid, ning muuta see innovatiivsemaks, konkurentsivõimelisemaks ja vastupidavamaks;

- c) rõhutab, kui oluline on arendada edasi kaitsevaldkonna integreeritud turgu, et tugevdada piiriüleseid tarneahelaid, tagada elutähtsad tehnoloogiad ja parandada Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimet. Selleks tuleks kohandada ELi kaitsetööstuse õigusraamistikku, et suurendada koostegutsemisvõimet, standardimist ja vastavustõendamise protsesside ühtlustamist ning võimaldada kiiremat ja paindlikumat tegutsemist, eelkõige seoses riigihangetega;
- d) pidades silmas järgmist strateegilise kompassi iga-aastast eduaruannet ja kooskõlas osalevate liikmesriikide poolt alalise struktureeritud koostöö (PESCO) raames võetud kohustustega, kutsub üles intensiivistama tööd liidu kaitsevalmiduse, vastupanuvõime ja julgeoleku suurendamiseks, sealhulgas kaitseinvesteeringute, sõjaväelise liikuvuse ja korrapäraste lahinguõppuste kaudu ning suurendades kosmosejulgeolekut, võideldes küber- ja hübriidohtude vastu, võideldes välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise vastu, seda hiljuti loodud meetmete kogumi alusel, mis hõlmab võimalust kaaluda uusi piiravaid meetmeid, ning tugevdades kõigi missioonide ja operatsioonide läbiviimiseks vajalike võimete ühist arendamist, eelkõige ELi kiirsiirmisvõime rakendamise kaudu;
- e) kutsub üles suurendama Euroopa Investeeringispanga Grupi rolli Euroopa julgeoleku ja kaitse toetamisel, tuginedes panga Euroopa strateegilisele julgeolekualgatusele;
- f) kutsub üles jätkama tööd uue ÜJKP tsiviiltegevuse kokkuleppe tugevdamiseks kooskõlas nõukogu 11. detsembri 2023. aasta järeldustega ÜJKP tsiviiltegevuse kohta.

27. Julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas tugevam ja võimekam Euroopa Liit annab positiivse panuse ülemaailmsesse ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le, mis jääb oma liikmete kollektiivkaitse aluseks. See ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning võtab arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve.

VI. RÄNNE JA MUUD KÜSIMUSED

Ränne

28. Euroopa Ülemkogu pidas rände teemal strateegilise arutelu ja võttis teadmiseks Euroopa Komisjoni presidendi hiljutise kirja.
29. Euroopa Liit jätkab rände suhtes tervikliku lähenemisviisi kasutamist, milles on ühendatud intensiivsem välistegevus, vastastikku kasulikud laiaulatuslikud partnerlused päritolu- ja transiidiriikidega, rände algpõhjustega tegelemine, seadusliku rände võimalused, ELi välispiiride tulemuslikum kaitse, otsusekindel võitlus organiseeritud kuritegevuse vastu, inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu ning rände hübriidohuna kasutamise vastu ning tagasisaatmise tõhustamine.

Hübriidrännakud

30. Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka kõik hübriidrännakud, sealhulgas rändajate kolmandate riikide poolt poliitilistel eesmärkidel ärakasutamise, ning on jätkuvalt kindel otsuses tagada tõhus kontroll ELi välispiiride üle. Euroopa Liit on kindlalt otsustanud astuda vastu käimasolevatele Venemaa Föderatsiooni ja Valgevene algatatud hübriidrännakutele liidu välispiiridel.

COP28

31. Euroopa Ülemkogu tervitab ÜRO kliimakonverentsi (COP28) edukat lõpuleviimist ja Pariisi kokkuleppe esimest ülemaailmset kokkuvõtet, eelkõige kokkulepet kiirendada heitkoguste vähendamist, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus, ning kokkulepet vähendada ülemaailmseid heitkoguseid 2030. aastaks 43 % ja 2035. aastaks 60 % võrreldes 2019. aasta tasemega, kooskõlas parimate olemasolevate teadusandmetega, et 1,5 °C eesmärk oleks endiselt saavutatav. Samuti tervitab ülemkogu kõigi osaliste kokkulepet liikuda eemale fossiilkütuste kasutamisest energiasüsteemides.

VII. ELi JA TÜRGI SUHTED

32. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni ühisaruande ELi ja Türgi suhete olukorra kohta ning tuleb selle küsimuse juurde tagasi mõnel eelseisval Euroopa Ülemkogu kohtumisel.

VIII. ANTISEMITISMI-, RASSISMI- JA KSENOFOOBIAVASTANE VÕITLUS

33. Olles tõsiselt mures hiljutiste murettekitavate intsidentide pärast, kordab Euroopa Ülemkogu, et ta mõistab kõige karmimalt hukka igasuguses vormis antisemitismi ja vaenu, sallimatuse, rassismi ja ksenofoobia, sealhulgas moslemivastase vaenu. Ülemkogu tuletab sellega seoses meelde Euroopa Liidu rassismivastast tegevuskava ning antisemitismi vastu võitlemise ja juudi eluviisi edendamise Euroopa strateegiat, mille kiire rakendamine on juudi kogukondade julgeoleku seisukohast väga oluline.

IX. STRATEEGILINE TEGEVUSKAVA

34. Pärast Granadas toimunud mitteametlikku kohtumist ja sellele järgnenud konsultatsioone ning võttes arvesse pikaajalisi eesmärke muuta liit tugevamaks ja olla valmis võtma vastu uusi liikmeid, jätkab Euroopa Ülemkogu tööd uue strateegilise tegevuskavaga, milles määratakse kindlaks liidu prioriteedid ja nende saavutamise viisid lähiaastatel ning antakse liidule suuniseid järgmiseks institutsiooniliseks tsüklik. Ülemkogu võtab järgmise strateegilise tegevuskava vastu 2024. aasta suveks.
-